

פחד דוד

פרשת ויקהל פקודי

כ"ה אדר תש"פ

1017

שבת החודש

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוו"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוו"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

5:35 | 5:23 | 5:31 | 5:15 **הדלקת נרות**

6:29 | 6:29 | 6:30 | 6:28 **מוצאי שבת**

7:08 | 7:06 | 7:05 | 7:08 **רבינו תם**

שבת מברכין, ראש חודש ביום חמישי המולד ביום שלישי בשעה 10:14 ו-11 חלקים

הילולא דצדיקא

כה - רבי שבתאי כורך ספרים

כו - ר' דוד הלוי בעל 'טורי זהב'

כז - רבי שלמה אלישוב בעל 'לשם שבו ואחלמה'

כט - רבי יעקב קמנצקי ראש ישיבת "תורה ודעת"

א - כ"ק רבי שלמה פינטו זיע"א

ב - רבי שלום דב האדמו"ר מחב"ד

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מיקומו של ארון העדות

מאוד הדבר לגנוז מחפצי המקדש ובכך לגרום להמעטת קדושה בבית המקדש השני אל מול בית מקדש ראשון.

ומעניין זה שאלני הרב פשיטטי שליט"א שהיה ממגידי השיעור בכולל בליון שבצרפת, שאלה עצומה; הרי כתוב שהפרוכת צריכה לעמוד אחרי העדות ודבר זה הוא פלא, שהלא בזמן בית שני היתה פרוכת רק בפני אבן השתייה, כי לא עמד שם ארון העדות מכיוון שגנוזו יאשיהו המלך, ולאור זאת תמוה מדוע כתבה התורה שהפרוכת עמדה מאחורי ארון העדות בזמן שהארון היה קיים רק בבית ראשון אך נעדר מבית שני, לכאורה היה לה לכתוב ולהזכיר שהפרוכת תעמוד גם מאחורי אבן השתייה ולא להסתפק בהזכרת ארון העדות שכאמור היה קיים רק בבית ראשון.

ונראה להסביר בסיעתא דשמיא דברים נשגבים ומרוממים. על האדם לדעת שהתורה לא בשמים היא ולא מעבר לים ובכל מקום אשר אדם נמצא התורה מצויה עימו והוא יכול לשבת להגות בה ולקיים את מצוותיה. עיקר ביאת האדם לעולם הוא בכדי להיות עמל בתורה (סנהדרין צט, ב) מכיוון שהלימוד מביא לידי מעשה, אך אין להסתפק בלימוד לבדו ולהתבטל מן המעשה. וראה לכך ניתן להביא מדברי חז"ל (קידושין מ, א) האומרים שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, אך זאת רק בזמן שאין ביכולתו של האדם לתרגם את המחשבה למעשה, אך בזמן שאדם חושב מחשבה טובה וביכולתו לעשה גם מעשה, אם נמנע מזה המעשה אזי המחשבה אינה מצטרפת למעשה.

ובאשר לשאלות שהקשינו בראשית דברינו, נראה לומר שזאת הסיבה שארון העדות מונח לפני ולפנים, כדי שהאדם יהיה כל ימיו מחפש את האמת עד שימצאנה שהרי יגעת ומצאת תאמינן, כיון שהיא לא רחוקה ממך. והנה ארון הקודש לא היה מרוחק באמת מן האדם אלא רק מכוסה ומופרד באמצעות הפרוכת וזאת משום שבארון היו מונחים לוחות העדות שהם התורה הקדושה. וזוהו שהארון היה מונח לפני ולפנים ומכוסה בפרוכת היה משום רמז לאדם שעליו לעמוד ולהתייגע בתורה כדי ליכות לה, שעל אף שהיא אינה נראית לעיניו כרגע, מכל מקום היא מונחת לפתחו ומתוך עמל ויגיעה יזכה לרכוש אותה.

והנה הבדים שעל ידם הרימו את ארון העדות היו נראים מבחוץ, למרות שהארון כולו היה מוסתר על ידי הפרוכת, על מנת שהאדם ייקח מוסר לליבו שעליו להיאחז באותם בדים הרומזים לספרי הקודש, וכך מתוך אחיזה באותם ספרי קודש יגלה את האוצר הגדול הטמון בתורה הקדושה שהיא עמוקה מיני ים. וכאשר האדם יתפוס בבדים המשולים לספרי הקודש מיד יראה עד כמה טוב טעמה וסחרה של התורה.

ועל האדם להשתדל להיות בבחינת ארון העדות ולהתגבר כארי על יצרו הרע בפרט עתה כשאין לנו בית מקדש, כהן גדול ומנורה שבכוחם לעורר את האדם לגבי תפקידו בזה העולם. ומכיוון שהלימוד מביא לידי מעשה אזי שהאדם יכול לבנות עצמו מחדש עד שיחשב לארון העדות.

"ושמת שם את ארון העדות וסכת על הארון את הפרוכת" (שמות מ, ג)

ידוע הוא שארון העדות היה בקודש הקדשים לפני ולפנים והפרוכת היתה מפרידה בין ארון העדות למנורה, והיינו שהמנורה היתה מחוץ לפרוכת, וכן הבדים של הארון היו נראים מבחוץ (שמות מ, ב-ה). וכאשר הכהן היה מדליק את המנורה הוא היה מסתכל על הפרוכת, והיה רואה את בדי הארון.

ולכאורה קשה מדוע מקום ארון העדות היה לפני ולפנים, והרי טוב היה שבני ישראל יהיו רואים את ארון העדות המסמל את התורה שהיא עיקר הבריאה שהרי לוחות העדות היו מונחים בתוך הארון ועל שמם נקרא "ארון העדות". שהרי אם עם ישראל היו רואים את הארון מיד היו נזכרים בלוחות המונחים בתוכו, וכך היו מגיעים לידי מחשבה שהתורה צריכה להיות בתוך תוכו של כל אדם, כמו שאומר דוד המלך בתהילים (מ, ט) "ותורתך בתוך מעי".

ואם כן קשה לשם מה היה הארון בתוך קודש הקדשים בזמן שאין עין רואה אותו מלבד הכהן הגדול כאשר היה נכנס להתפלל ולהקטיר את הקטורת ביום הכיפורים (ויקרא טז, יב-יד). ובפשטות נראה שהיה עדיף שהארון יעמוד מחוץ לפרוכת וכך כל ישראל יהיו מבחינים בו, עד שתתחזק בהם הידיעה שתכלית בריאתם להיות עמלים בתורה, שהרי אחריתו של האדם היא להיות מוטל בתוך הארון ורק התורה היא זו שתעמוד לו כפי הנאמר (ישעיה נח, ח) "והלך לפניך צדקך", ואין צדק אלא תורה כנאמר (דברים טז, כ) "צדק צדק תרדוף".

ובזמן שאדם רואה את הארון, הוא יגיע לידי הכרה עמוקה שאף גופו צריך להיות בבחינת עדות לתורה, שהרי גופו של האדם עשוי ומורכב מרמ"ח איברים ושס"ה גידים שהם כנגד תרי"ג מצוות התורה (זהר ח"א קע, ב). ואם זכה האדם לקדש את גופו בתורה הקדושה אזי גם בקבר שפתיו דובבות מדברי התורה הקדושה (יבמות צא, א).

ובודאי הוא שעל פי דרך הסוד טמונים בסדר המשכן סודות נשגבים ועמוקים, שהרי כל עניני הבריאה רמוז במשכן ואף בצלאל בנה את המשכן על פי רוח הקודש, כפי שאמר לו משה רבנו "בצל-אל היית" - לדעת את סודות בניית המשכן הרומזים ומכוונים לסוד בניית הבריאה כולה (עי' ברכות נה, א). וכמוכן שאנו קטנים מלעמוד בהרה"ו ולהבין חקר סודות אלו, מכל מקום נסתפק בפשט ובדרש כדי להבין דברי ה', בסיעתא דשמיא.

הנה ידוע מה שאמרו חז"ל (יומא נב, ב) שיאשיהו המלך טמן את ארון העדות, האש, צנצנת המן, ומטה אהרן, ובדאי שמעשה זה שישאיהו המלך אומר דרשני. כן ידוע מדברי חז"ל (עזרא ג, יב פסיק"ר פרשה לה) שכאשר נביאים אחרונים ראו את בית המקדש השני מיד החלו בוכים על כך שהוא פחות בקדושתו מבית ראשון מפני שהיו חסרים בו ארון העדות וכל שאר הדברים שגנו יאשיהו המלך. וקשה עד מאוד היאך יאשיהו המלך גנו את אלו הדברים ובכך גרם לפחיתות כבוד וקדושה בבית שני. ובגמרא יומא (נב, ב) מבואר שעשה זאת כדי שלא ילכו לגלות, שהרי נורא עד

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

הרב שראה את כלי המקדש

קיץ תרפ"ט. ויטוריו אמנואלה השלישי, מלך איטליה, ערך ביקור במספר מדינות אשר תחת חסותו, ביניהם מדינת לוב והעיר טריפולי. יהודי העיר ערכו קבלת פנים מפוארת בראשות רבם, הלא הוא רבי יצחק חי בוקובזה זצ"ל, שהיה גאון בתורת הנסתר וחבר ספרים רבים בתורה ובהלכה בש"ס ובקבלה.

בשיאו של הביקור הגיעה הפמליה המלכותית לבית הכנסת המפואר של הקהילה. הרב הישיש שהתקרב לגבורות שמונים שנה, יצא לקבל את פני המלך יחד עם כל מנהיגי הקהילה ויהודי העיר. המחזה של הרב הלוש בגלימה לבנה כשעל כתפו עטויה טליתו ומצנפת שחורה לראשו, פניו מאירות והוא מוקף בבני קהילתו.

הפמליה נכנסה לבית הכנסת, המלך עלה לבימה שליד ארון הקודש, ההיכל נפתח וספרי התורה שבתוכו הבהיקו בכל הודם והדרם, המלך היה מוקסם מהמראה. הרב בוקובזה פתח בניגון בברכת 'הנותן תשועה למלכים', כאשר מתורגמן מתרגם למלך את דברי הרב ואת תוכן הברכה, הקהל הרב ענה 'אמן' בהתרגשות מהברכה הנדירה והמעמד המיוחד. המלך נראה מרוצה ביותר מהכבוד הרב שקיבל מהקהילה היהודית ובמיוחד הוקסם מרב הקהילה, לחץ את ידו והודה על הברכה שיצאה מעמקי לבו, וכאות הוקרה העניק לרב עיטור של כבוד ממשלת איטליה.

כשנפרד, ביקש להזמין את הרב לרומא לביקור גומלין לחתונת בנו יורש העצר, הרב ענה לו שזה קשה עבורו ויש בכך ביטול תורה. המלך שחשק מאד בביקורו של הרב השיב לו שהוא ישלח לו את האוניה המלכותית שלו, והרב יבוא עם רעייתו וכמה תלמידי חכמים, וכך הרב לא יצטרך לבטל מתלמודו, הרב בוקובזה נענה.

בהגיע המועד נשלחה אליו אוניית המלך שלקחה את הרב ותלמידיו. בבואו, התקבל הרב בכבוד גדול כאחד משרי המלוכה. הוא נלקח לארמון המלך ברומא, שם עמדה להיערך החתונה המפוארת. ליד השולחן הסבו כל גדולי רומא ושריה ומזמנים רבים שבאו לשמוח בשמחת המלך בנושאי בנו.

לאחר החתונה נקרא הרב לראיון אצל המלך. שוב התקבל בכבוד מלכים, וכל בקשותיו לטובת קהל בני עדתו התמלאו. לבסוף, שאל אותו המלך אם הוא מבקש ממנו בקשה אישית, בתחילה סירב הרב בוקובזה ואמר שאינו מעוניין בשום דבר, אך לאחר הפצרות רבות מהמלך אמר לו שיש לו בקשה אחת, והיא לבקר בוותיקן כדי לראות את כלי המקדש. המלך התקשה בתחילה למלאות את בקשתו ואמר לו שהמקום אינו תחת שיפוטו, ואינו רשאי להתערב בנעשה שם. אך כשראה המלך שהרב בוקובזה לא מעוניין בשום דבר אחר מלבד זה, דיבר על כך עם האפיפיור ולחץ עליו, עד שאישר לרב בוקובזה להיכנס לשם ביחידות למחרת היום.

במשך הלילה טיהר עצמו הרב בוקובזה בסילודין וישב ועסק בתורה, לאחר שהתפלל שחרית ובהגיע השעה היעודה, שם פעמיו לעבר המקום שנקבע לו, וכך נכנס בגפו כשתלמידיו ממתנינים לו מחוץ לשער בכיליון עינים, ומשרת מתן הוותיקן מלווה את הרב פנימה. כשהגיע למרתף הוותיקן ששם הכלים, הסיט המשרת את הווילון אשר מאחוריו היו מונחים כלי המקדש. הביט הרב בוקובזה לרגע בכלי המקדש וביקש לצאת מהמקום, ואמר שהוא מסתפק במה שראה.

תלמידיו שהמתינו לו מחוץ לשער מתארים שיצא עם פנים מאירות ביותר אך לא אמר דבר. מיד לאחר מכן חזר באונייה לטריפולי שבלוב ושם עלה לביתו כשהוא שומר על תענית דיבור כארבעים יום ולא פוסק מלעסוק בתורה, לאחר ארבעים יום השיב את נשמתו לבוראה כשהוא בן שבעים ושבע שנים והסוד מה ראה נגנו יחד איתו.

הצדיק צופה למרחוק

כאשר שהייתי באחד הפעמים בעיר ליאון שבצרפת באה לפני אשה וסיפרה לי שלאמה לא היו שנים רבות ילדים ובצר לה היא הלכה לצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, וביקשה ממנו שיברכה בזרע של קיימא. להפתעתה ביקש ממנה הצדיק רבי חיים זיע"א שתביא לו סכום מסוים כפול שלוש, כדי שזכות מצות הצדקה תעמוד לה וברכתו תוכל להתקיים בה. כאשר שאלה אותו האשה מדוע הוא מעוניין בסכום משולש, השיב לה שברצונו לברך אותה ואת בתה ואת נכדתה. - אותה האשה עשתה כדבריו ונתנה לצדיק רבי חיים זיע"א את הסכום שנקב כפול שלוש. ובאמת בחסדי ה' כי רבים הם, זכתה האשה כעבור זמן לא רב לחבוק את פרי בטנה.

כעבור מספר שנים רעשו כותרות העיתונים על מטוס שטס מן העיר ליאון לכיוון שטרסבורג, והנה המטוס התרסק על כל נוסעיו ורק אשה אחת מבין כל יושבי המטוס נותרה בחיים, ויהי הדבר לפלא גדול. אותה אשה שנותרה בחיים קוראים לה גברת לוי והיא באה לפני עם אמה וסיפרה לי את זה הסיפור המוזכר לעיל, ואמרה שעתה היא מבינה מדוע ביקש הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א מאמה שתביא לו סכום כסף משולש, שהיה זה משום כופר על נפשה של בתה ונכדתה שעתידיה להיוולד ממנה, שהרי מה ענין שתזכה לזרע של קיימא אם לאחר דור הוא יכרת, ומשום כך לקח הצדיק פדיון נפש עבור שלושתם.

וכשמעתי את הסיפור אחזה בי הצמרמורת ונוכחתי לראות עד כמה גדולה ורחבה ראייתם של הצדיקים, שביכולתם לחזות ולצפות את אשר עתיד להתרחש, ובהתאם לכך לכלכל את צעדיהם.

וכמו כן מסופר על מעשה שארע עם הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל שהביאו לפניו אדם שסרב לתת גט לאשתו שנים רבות, דבר אשר גרם לה עינוי וסבל רב ממושך. אמר לו הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל שאשה יכולה להשתחרר מבעלה בשני אופנים, או על ידי גט או במיתת הבעל, ואותו אדם מסורב גט לגלג על דברי הרב והעני פנים כנגדו, ועמד על דעתו לא לתת גט לאשתו בשום פנים ואופן. והנה דברי הרב נתקיימו וכעבור זמן לא רב אותו אדם מצא את מותו במיתה משונה.

וכאשר קוראים סיפורים אלו מתחזקת בנו האמונת חכמים, וחיווק זה לא יכול להישאר כחיווק בעלמא, אלא יש לעשות אף מעשה, שעל כל אדם ואדם לקחת מוסר לעצמו ולהקפיד ביתר שאת על דברי הכתוב (דברים יז, י) "ועשית ככל אשר יורוך", שאף אם דברי הרב נראים בתחילה מעט תמוהים, יש ללכת אחריהם בעיניים עיוורות (עי' ספרי שופטים יא), משום שרק גדולי הדור בראייתם החדה יכולים לצפות ולחזות את אשר עתיד לקרות.

וסיבת ראיית הצדיקים למרחוק היא מפני שהם קשורים בפקודי ה' המשמחי לב, והמצוות מאירות את עיניהם, וכל אדם יכול להיות משכן לשכינה על ידי שיעסוק בתורה ובקיום מצוותיה.

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"כה אמר ה' א-להים בראשון" (יחזקאל מה).

הקשר לפרשה: בהפטרה נקרא על הקרבנות שיביא הנשיא בראש חדש ניסן, וכמו כן מסופר על ענין חג הפסח, וכך גם המפטיר של שבת החודש עוסק בענין ראש חדש ניסן וחג הפסח הממשמש ובא לטובה.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

חרם קדמונים

כתבו הפוסקים, שיש תקנה וחרם קדמונים, שלא להוציא לעז ושם רע על המתים. וכל זה אפילו אם המת עם הארץ, וכל שכן אם הוא תלמיד חכם, בודאי המבזה אותו - עוון פלילי הוא, והוא חייב נידוי על זה, כמו שנפסק ביורה דעה. ואיסור של המבזה תלמיד חכם הוא אפילו אם מבזה אותו בעצמו, וכל שכן שאסור לבזות את דברי תורתו.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הקשר בין החורבן למשכן

"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה

עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" (שמות לח, כא)

מפרש רש"י - "המשכן משכן" - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל.

לאור קריאת הפסוק כפשוטו מתעוררת הקושיא, מדוע מצאה לנכון התורה לכפול את המילה משכן, ומשיב שם רש"י במקום, שכפלה התורה את המילה משכן, היות ויש בכך רמז על שני בתי מקדש שעתידין להיחרב במרוצת הדורות. ואלו המקדשות נחרבו, היות ועם ישראל לא התאמץ לשמור על העדות והפקודים שניתנו להם במהלך שהותם במדבר ובזמן מתן תורה. ומשום שבני ישראל זלזלו במצוות ה', השליך הקב"ה את חרון אפו על עצים ואבנים והחריב את בית המקדש.

ושואל על כך הקדוש האדמו"ר מצאנו זיע"א, מדוע דוקא בעת שמחה, בזמן שעם ישראל חונכים את המשכן ושרויים בהתרוממות הרוח, באה התורה ומזכירה להם את חורבן הבית ופוגמת על ידי כך בשמחתם, הרי יש הזדמנויות רבות ומגוונות למסור לעם ישראל את זה המסר, ומדוע דוקא בשעה זו שבה עם ישראל מצויים בחדווה ושמחה עצומה, מגרעים את שמחתם בבשורת החורבן, והשיב על כך הקדוש האדמו"ר מצאנו זיע"א מה שהשיב בטוב טעם.

ונראה להשיב על קושייתו, ש"משכן" אלו אותיות "נמשך", רמז לעם ישראל שעליהם להמשיך בשלשת הדורות ולדבוק במסורת אבותם. וכל אדם ואדם בפני עצמו הוא בבחינת משכן, וכשם שהקב"ה משרה שכירתו על המשכן כך מציאות שכירתו מצוי בכל יהודי כשר השומר את התורה ומצוותיה. ומכיוון ששכירתו של הקב"ה מציאה אצל האדם, על כן עליו לגלות אחריות ולשמר את זו השכירה על ידי שהוא ממשיך במסורת אבותיו ומקפיד לקיים את הפקודים והמצוות. וכאשר אדם מזלזל בפקודי ה' ונוטש את דרך אבותיו, אזי השכירה מסתלקת הימנו וכן מבית המקדש, עד הסוף הנמהר של חורבן הבית.

והקב"ה מקפיד לציין זאת באוזני עם ישראל בשעת חנוכת המשכן כדי שלא תזוז דעתם עליהם מפאת השמחה, ואדרבה על ידי שיוזכר להם ענין חורבן הבית יהיה בכך משום תזכורת כואבת שתגרום להם להקפיד ביתר שאת על פקודי ה' יתברך ולהמשיך במסורת האבות הקדושים, שחרפו נפשם על דבר ה'. וזהו מה שאמר הכתוב (בראשית מח, טז) - "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק" וכו', שעל ידי שעם ישראל ידבקו בדרך אבותם, הם יזכו ששם הקדוש של האבות יחול עליהם, וממילא גם שכירתו של הקב"ה תמשיך לשכון בתוכם.

פניני הפרשה

המועד הטוב ביותר לאחדות ישראל

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (שמות לה, א)

לפירושו של רש"י שמועד ההקהל היה למחרת יום הכיפורים, כותב ה'כלי יקר' שיש לרמוז, שהקהל זה היה כדי לתווך את השלום ביניהם, כי אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת, ואחר שרצה להודיעם מעשה המשכן שיהיו כולם שותפים בו, דומה הוא כאילו הושיב את כולם במדור אחד, ולכן הוצרך להקהילם תחלה כדי שיהיו באגודה אחת.

ולפי שכל חנייתם היו במחלוקת ובפירוד, וא"כ איך אפשר יהיה להקהילם, לזה מצא משה עצה טובה להקהילם ממחרת יום הכיפורים, לפי שביום כיפור השלום מתווך ביניהם, והם באגודה אחת, ע"כ ה' נקל להקהילם.

מירוץ התורמים למשכן

"ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה" (שמות לה, כ)

רבינו אור החיים הקדוש זיע"א מבאר את הדגש בפסוק שבני ישראל יצאו "מלפני משה", וזאת מכיון שבני ישראל חששו שמשה ילך ויביא מעצמו את כל מה שצריך למשכן, מפני שהרי הוא 'חשקן גדול' במצוות ה', וגם היה בעל אמצעים כי עשיר גדול היה, ולכן רצו מהר להביא את תרומתם, כדי שיסיפיקו להביא 'מלפני משה', פירוש, לפני שמשה יקדים אותם ויתן את כל מה שצריך לבניית המשכן.

החלק החמישי והששי בשו"ע

"וימלא אותו רוח א-להים בחכמה בתבונה ובדעת" (שמות לה, לא)

הנה על בצלאל נאמר "וימלא אותו רוח א-להים בחכמה בתבונה ובדעת", ואח"כ כתוב "ולהורות נתן בלבבו", ולכאורה כפל דברים הוא, כי אם "מלאותיו חכמה ותבונה", אז בודאי שגם יכול הוא להורות הלכה.

מבאר ר' יוסף בנימין וואזנר בשם זקנו הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, שטמון כאן יסוד גדול בהוראת ההלכה הפסוקה; כי אדם יכול להיות מלא בחכמה ותבונה, אבל לא ידע להכריע בהלכה, בהיות ובכדי לפסוק הלכה ולקחת בחשבון את כל הדברים צריך ברכה מיוחדת.

והוסיף ש'העולם' אומרים שבכדי לפסוק הלכה צריך לדעת גם את החלק החמישי בשו"ע, והוא איך להתנהג עם אנשים, אבל במשך השנים למד גם את החלק השישי בשו"ע והוא איך להתנהג עם כאלו שאינם אנשים...

לשמוח בשמחת הזולת

"ומשחת אותם כאשר משחת את אביהם" (שמות מ, טו)

לכאורה, תמה היה רבי שושן הכהן, היה די לו לומר "ומשחת אותם", ומדוע האריך הכתוב ואמר "כאשר משחת את אביהם"?

וביאר בספרו 'פרח שושן', שכוונת השי"ת בזה לומר למשה שימשח את בני אהרן מתוך שמחה, כמו שמשח את אהרן אחיו.

כלומר, על אף שכאשר משה משח את אהרן ונתמנה להיות כהן גדול, בודאי לא היתה מעורבת קנאה מאחר ומשה עצמו זכה להיות רבן של כל הנביאים ומלך על כל ישראל, וחלקו גדול משל אהרן. אולם כאשר משח משה את בני אהרן לכהנים, היה מקום לחשוש שתהיה מעורבת קנאה בבניו של אהרן שזכו לכהונה מה שלא זכו בניו של משה, לכן אמר לו הקב"ה שימשח את בני אהרן בשמחה "כאשר משחת את אביהם".

"אלה פקודי המשכן" (שמות לח, כא).

הנה על משה רבינו ע"ה נאמר "בכל ביתי נאמן הוא", וכיצד יתכן אפוא שהוא עורך חשבונות? אלא מובא במדרש תנחומא, מפני ששמע ליצני הדור שהיו משיחין אחרי, כנאמר "והיה כצאת משה אל האהל... והביטו אחרי משה" (שמות לג, ח). "ומה היו אומרים: אדם שנתמנה על מלאכת המשכן, על ככרי כסף ועל ככרי זהב, שאין לו חקר ולא משקל ולא מנין מה אתה רוצה שלא יהיה עשיר? כששמע כן, אמר, חייכם משנגמרה מלאכת המשכן אני נותן לכם חשבון, כיון שנגמרה אמר להם: אלה פקודי המשכן."

בביות מצרים, כאשר כל עם ישראל היה עסוק באיסוף השלל, עסק משה רבנו בחיפוש אחר ארונו של יוסף. כיצד נתן להגיד עליו שהוא חשוד על ממון?

כיצד זה: "והביטו אחרי משה"? כיצד זה הרהרו אחרי? מדוע היה על משה לתת להם דין וחשבון על בניית המשכן? משה! האיש שהוציא אותם שהיה השליח לכל הצלתם המופלאה והזנתם במדבר, כיצד זה חשדו בו כל כך?

חז"ל מספרים על יש"ו (סוטה מז, א) שהיה תלמיד של רבי יהושע בן פרחיה. בתקופת ינאי המלך שהרג את רוב הצדיקים ברח רבי יהושע בן פרחיה לאלכסנדריה שבמצרים. עברה תקופה וינאי המלך סלח לחכמים. הם קיבלו מסר שהם יכולים לנסוע לירושלים. חזרו החכמים לירושלים, ובדרך לנו באכסניה. אמר ר' יהושע לתלמידיו: "כמה נאה אכסניה זו", וכוונתו היתה שהיא מכבדת ונותנת יחס טוב ושירות טוב, ומה השיב יש"ו? "היא נאה אבל עיניה טרוטות"

כששמע זאת רבי יהושע בן פרחיה גרש אותו מעל פניו.

זהו זה. במקום שנמצאת מחשבתו של האדם, שם נמצא הוא!

אפשר לראות זאת בכל שטחי החיים: סנדלר יראה נעליים, ספר יראה שיער, בנאי יתבונן בבניינים, וכן הלאה. בענין זה מסופר על הסבא מנובהרדוק שנסע ברכבת ופגש ביהודי בלתי מוכר. לאחר שיחה קצרה שאל "האם סוחר יערות הנך"? התפלל הלה ושאל "כלום רוח הקודש יש לו, למר?" השיב הסבא "דרכו של אומן להתבונן במה שנוגע אליו".

וזו התשובה, כמבואר בספר 'יינה של תורה - אמונה שלמה', לחשדם של בני ישראל במשה רבנו, מנהיג הדור: במקום שנמצאת מחשבתו של האדם, במקום שמונחים מאוויו ותשוקותיו שם מונח הוא. אותו יהודי חמדן הביט על משה רבנו דרך משקפיו שלו וידע כי הוא לא היה עושה זאת בהתנדבות. אם כן, ברור לו שמשה חשוד על הממון.

מספרים מילתא דבדיחותא על אדם ששח לחברו בקדרות על סביו שנפטר.

התענין החבר "אבוי, מה היה לו?" השיב הנכד "חדר וחצי בדרום תל אביב..."

במקום שנמצאת מחשבתו של אדם, שם נמצא הוא...

מספרים שהסטייפלה, הרב יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, הלך עם בנו הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א לקטוף סכך בירקון. לפתע הוא צעק לר' חיים: "חיים, חיים, תראה! אתה רואה את הירוקת שיש במי הירקון? זה מה שהתכוונו חז"ל במשנת במה מדליקין על הירוקה שעל פני המים".

מישהו מאתנו חשב על המשנה הזאת כשראה את מי הירקון? היכן שנמצאת מחשבתו של האדם, שם נמצא הוא...

הבעש"ט הקדוש זצ"ל היה אומר: גם שיחה קלה שיוצאת מפיו שלאדם פחות, ואפילו מפיו של נכרי - עשויה ללמד את האדם ולאלפו בינה, וזאת - בלי שהדובר עצמו יתכוון לכך. שהרי כך פירשו חז"ל את שמה של רות המואביה (ברכות ז, ב) 'אמר רבי יוחנן: ולמה נקראת שמה רות? שזכתה ויצא ממנה דוד שריווהו לקב"ה בשירות ותשבחות".

ואף שמו של בלעם נדרש ע"י חז"ל (סנהדרין קה, א) שנקרא בלעם בשביל שבלה עם.

הרי ברור ולא יעלה על הדעת שאביה של רות או אביו של בלעם התכוונו בזמן שקראו את שמות צאצאיהם לרמז על העתיד אשר היה מוסתר מפניהם. אלא ההשגחה היא ששמה את המילים המאלפות בפיהם, מבלי שידעו כוונתן.

ומכאן שגם הדברים שנאמרים אגב אורחא, מכל אדם, יכולים ללמדנו ולאלפנו דעת.

יכול אבל אינך רוצה

מסופר, שכשהופיע הרה"ק רבי יעקב יוסף זצ"ל בעל ה'תולדות יעקב יוסף' לראשונה לפני הבעש"ט הקדוש זצ"ל היה הדבר בטרם הצטרף בעל ה'תולדות' לקהל החסידים. הסביר לו הבעש"ט שמכל דבר שרואה האדם או ששומע ניתן ללמוד דרך בעבודת השם. תוך כדי שיחתם, נכנס לביתו של הבעש"ט

נכרי, שהיה במקצועו מתקן כלים ושאל את הבעש"ט "אולי יש בביתך כלים, כמו חביות או דליים שהתפרקו וצריכים תיקון?"

"לא, ענה הבעש"ט, בביתי הכול, ב"ה, שלם בתכלית, ואין צריך לתקן שום דבר". "בכל זאת אמר הנוכרי שנית, חפש וברר היטב, אולי לאחר החיפוש תמצא דבר כל שהוא שהתקלקל בבית והוא טעון תיקון?"

באותה שעה פנה הבעש"ט לבעל ה'תולדות' ואמר לו: "הנכרי מתכוון לכלים פשוטים, ואולם בעיני הוא שליח מטעם ההשגחה העליונה להוכיח אותי שלא הכל אצלי שלם בתכלית, וכי יש עוד אצלי דברים הטעונים תיקון. גוי זה, שלא במתכוון, העיר את תשומת לבי, שצריך אני לחפש ולפשפש עוד ועוד במעשי ובדרכי ולעשות חשבון הנפש".

הדברים לא נתקבלו על לבו של בעל ה'תולדות' לא היה נראה לו, שאפילו מדבריו של נכרי נתן להסיק מסקנות רוחניות.

כשנפרד בעל ה'תולדות' מאת הבעש"ט יצא לרחובה שלעיר כשהוא שקוע במחשבות נעלות. לפתע פנה אליו גוי אחד בבקשת תחנונים: "יהודי, אנא עזור לי להרים את עגלתי שנהפכה על פיה תשוש ורפה כוח אני". החזיר לו רבי יעקב יוסף "איני יכול לעזור לך". "יכול אתה, יהודי - צווח עליו הנוכרי - אבל אין אתה רוצה".

חדרו הדברים עמוק אל לבו ונפשו של רבי יעקב יוסף, וכאילו זרם עז ומעורר עבר בו.

סבר בעל ה'תולדות' על עקביו, חזרה לביתו של הבעש"ט הק' ואמר לו:

"מורי ורבי, אכן דבריו אמת וצדק".

ואכן בספר 'תולדות יעקב יוסף' מפורש בדרך זו הכתוב "הליכות עולם לו" (חבקוק ג, ו) כל מה שאדם רואה ושומע בעולם הרי זה מיועד לו, שילמד מן המאורעות, דרכי העולם והליכותיו מוסר וכיוון בעבודת ה'. כי אם לא היה האדם נזקק לכל הדיבורים שהוא שומע כאילו אגב אורחא, הרי לא היה הקב"ה גורם לו שישמעם, זהו "הליכות עולם - לו" מיועדות הן לו ובשבילו נאמרו.

וכך פירש הרה"ק רבי משה מקוברין זצ"ל את הכתוב "סוף דבר הכל נשמע את הא-להים ירא" (קהלת יב, ג) סופו ותחילתו של כל דבר וכל דיבור שמזדמן לאדם לראותו או לשמועו היא, ללמוד מהם את המסקנה של "את הא-להים ירא" כלומר: לא מקריים הם הדברים המתגלגלים אל חושינו. מכל אחד מהם ניתן ללמוד דרכי שיפור התנהגותנו הרוחנית ויראת שמים.